

L' EXCURSIONISTA

BOLLETÍ MENSUAL

DE LA

ASSOCIACIÓ CATALANISTA D' EXCURSIONS CIENTÍFICAS

FUNDADA EN 26 DE NOVEMBRE DE 1876

ANY III.

BARCELONA 31 DE JANER DE 1880

NÚM. 15.

CONDICIONS DE LA PUBLICACIÓ

GRATIS PERA 'LS ASSOCIATS.—Pera 'ls no socis: 2'50 pessetas al any.—Número sol 25 cénts.—Se suscriu en lo LOCAL DE LA ASSOCIACIÓ, PARADÍS, 10, SEGON, ahont deuen dirigir-se totas las comunicacions y en las llibrerias de Verdagner, Teixidó y Parera, y Felip.

TORNS DE CONFERENCIAS.

- Dia 6 Febrer 1880.—Excursionistas catalans célebres.—D. Antoni Aulestia y Pijoan.
 — 13 id. id. —Orfvreria.—D. Eduart Támarao.
 — 20 id. id. —Costums del Pla de Bages.—D. Joseph d' Argullol.
 — 27 id. id. —Costums del Pla de Bages.—D. Joseph d' Argullol.

ASSOCIACIÓ CATALANISTA D' EXCURSIONS CIENTÍFICAS

En virtut d' acort de la Junta Directiva, d' avuy en avant las excursions y visitas que verifique l' Associació, així com las corresponents sessions preparatorias, deixarán d' anunciarse per paqueta á domicili, fentse assaber únicament per l' anunci que s' insertará en lo present Bolletí, que compendrá totas las sessions y excursions que 's verifiquen en lo mes següent al de sa aparició, y per medi de la premsa diaria. Barcelona 31 de Janer de 1880.—Lo Secretari 1.er, JOAQUIM OLIVÓ.

SESSIONS Y EXCURSIONS

PERA FEBRER DE 1880.

- Dia 1.—Visita al hospital de St. Llatzer, Barcelona.
 — 2.—Excursió á Santmenat y Castellar.
 — 14.—Sessió preparatoria de la visita á la Capella y Museu de Sta. Agata.

- 15.—Visita á la capella y Museu de Sta. Agata.
- 19.—Sessió preparatoria de l' excursió al castell del Castellbell.
- 22.—Excursió al castell de Castellbell.

CONFERENCIAS SOBRE LA TAQUIGRAFÍA

APLICADA Á LA LLENGUA CATALANA.

Lo divendres 19 del passat Desembre, l' individu de l' Associació D. Pere Company y Fajes, doná una conferència sobre la taquigrafia aplicada á la llengua catalana, fent coneixer un «Ensaig» escrit per ell meteix.

Comensá exposant algunas noticias históricas sobre la taquigrafía á Espanya, fent notar que lo primer curs d' aquest art s' inaugura á Madrid l' any 1803, baix la protecció de la «Real Societat Económica Matritense» dirigit per D. Francisco de P. Martí, y á Barcelona l' any 1805, essent la Reyal Junta de Comers de Catalunya la que prengué baix sa protecció á la taquigrafía, qual curs fou encomanat á D. Francisco Serra y Ginesta, qui en lo discurs que pronunciá en la inauguració oficial manifestá ab ferma convicció que l' art taquigráfic estava destinat á ser útil en extrém á *totas las classes socials*.

Continuá lo Sr. Company esposant técnica y practicament las reglas y ventatjas de la taquigrafía, planyentse ab sobrada rahó de que si avuy dia ha lograt molta consideració y avansament, encare son estudi no s' ha generalisat tant com fora de desitjar, donadas sa utilitat y senzillesa. Demostrá que l' art taquigráfic no sols es important pera proporcionar la velocitat á la escriptura, sino que també es útil pera educar la imaginació y donar desenrotllament á las potencias intelectuals. Referent á la llengua catalana, digué que ja que avuy s' ha estés y generalisat tant son conreu, era més que una necessitat la aplicació á la taquigrafía, y que éll havia emprés son ensaig ab desitj de comensar una obra tan profitosa á nostre literatura, pero essent son treball no mes que una prova, hi havia encare molt que estudiar, per lo que reclamava l' atenció y esforços dels catalanistas taquígrafos.

Explicá lo mecanisme de son ensaig y per medi d' una pissarra, doná tots los exemples práctichs convenients, enumerant los signes que senyalan una sola lletra, y las precisas pera expressar sonidos, atenent á que la taquigrafía es completament independenta de las reglas ortográficas. Manifestá los enlassaments dels signes y las supressions d' aquellas lletres no necessarias pera l' intelligencia d' una paraula; com així meteix explicá l' eliminació de certas sílabas que s' indican per medi de la colocació dels signes á la pauta taquigráfica.

Senyalá los signes pera los sons de principi de paraula y pera los jochs de consonants; ressenyá los graus especials pera indicar

articles, verbs, superlatius, etc., com aixís també los de repetició; donant de passada varis consells pera practicar ab profit, y coneixer extensament la teoria taquigráfica; en lo que demostrá haver fet detinguts estudis.

Acabá la conferencia encomiant lo coneixement de la taquigrafía á tots los amants dels estudis de verdader profit, y feu entrega pera la biblioteca de la Associació de son «Ensaig de Taquigrafía catalana» pera que puga ser detingudament conegut.

Nombrosa cullita d'aplaudiments recullí lo conferenciant á son acabament, de la triada y extraordinaria concurrència que omplia 'l local.

CRÓNICA DE L' ASSOCIACIÓ

(Continuació.)

SETEMBRE.—*Dias 1, 2 y 3.*—Excursió á Vallfogona ab motiu de la commemoració de la mort del Dr. Vicens García.

OCTUBRE.—*Dia 3.*—Vetllada literaria, se llegiren: lo discurs pronunciat per lo President Sr. Tímaro, en la distribució de premis del Certámen artístich-literari celebrat á Vallfogona; *A la memoria del rector de Vallfogona*, poesia del Sr. Campins; *L' ideal d' un romántich*, treball en prosa del Sr. Oller; *Lo cant del catalá*, poesia del Sr. Masriera; *La enveja*, estudi filosófic per lo Sr. Massó; *A la memoria de 'N V. García, rector de Vallfogona*, poesia del Sr. Cabot (D. Joaquim); un extracte de la *Memoria histórich-artístich-topográfich-científica del poble de Vallfogona y son terme*, del Sr. Corbella, y *Confraternitat*, poesia del Sr. Masrierá.

Dia 4.—Sessió general. Se doná compte: d' obrar en poder del soci delegat á Santas Creus un interessant llibre referent á aquell cenobi, d' haberse oficiat á la Comissió de monuments de la provincia de Gerona, cridantli l' atenció respecte al estat de ruina y abandono del artístich monastir de Sant Pere de Roda, y á la Comissió de monuménts de la provincia de Tarragona, respecte á las preciosas y oblidadas ruinas del priorat de Ntra. Sra. del Tallat; d' haberse emprés gestions pera salvar l' enderrocament del castell de Solivella; y d' haberse rebut del soci delegat á Figueras, Sr. Traité, una ben trenta copia d' una lápida del castell de Sant Salvador de Roda. Se llegiren las següents comunicacions: una de don Theodor Creus, delegat á Vilanova y Geltrú, manifestant haber desaparegut algunas pessas esculptóricas en lo claustre de Santas Creus y la major part dels baixells que caracterisaban lo seller del propi monastir; altre del Sr. Armet, donant algunas novas referents á las obras de restauració del monastir de Poblet, altre de la Casa de Medinaceli, referenet á la conservació del monastir de Sant Pere de Roda, y altre del Excm. é Ilm. senyor Bisbe d' aguesta diócessis, indicant no haberse pres cap resolució re-

ferent á la realisació d'obras en la iglesia de Santá Ana. Se doná lectura: á la resenya de l'excursió á la Torra Pallaresa y Sant Geroni de la Murtra, per D. César August Torras; á una memoria referent á la montanya de Cardó, per D. Pere Company, y á una ressenya d'una excursió al Monseny, per D. Antoni Massó. Se donaren algunas noticias referents á Canovellas, per lo Sr. Tamaro.

Dia 5.—Excursió á l'Ametlla y La Garriga. Se visitá la antiga masía *Can Draper*, la torre *Rosanes*, la grandiosa masía de *Cau Terrés* la antiga capella románica de *Ntra. Sra. del Camí*, las antigas termas de La Garriga, y la capella de Sant Macari.

Dias 20, 23, 27 y 30.—Junta general. Se discutí y aprobá lo nou Reglament.

EXCURSIÓ Á MONTSERRAT

EN LOS DIAS 24, 25 Y 26 DE JANER DE 1880.

La Comissió que té á son càrrech la publicació del *Album pintoresch monumental de Catalunya*, delegá als senyors D. Cárles Garcia Vilamala y D. Heribert Barallat pera que en unió del fotógrafo D. Heribert Mariezcurrena, passessin á l'esmentada montanya, al objecte de continuar la reproducció de vistas pera l'*Album* que s'está confeccionant, essent designats, aquesta volta, per esfera d'acció, los entorns del Monastir.

L'estat atmosféric destorbá, en part, los propósitos de la Comissió, donchs que un fort llevant impedí sovint las operacions y ademés, contínuas nuvoladas tingueren eclipsada la llum del sol. Malgrat d'aquestas contrarietats se tregueren los següent notables *clichés*: ermitas dels Apóstols, dels Sants Iscle y Victoria, y de Sant Miquel Arcángel; claustre gótic; museu; vista general de las ruinas presa desde 'l corredor del aposento de Sant Alfons; la torre arruinada anomenada del *Bisbe*; vista dels aposentos del venerable fra Joseph de las Llántias y de Santa Teresa, presa desde 'l balcó de l'abadía; y finalment las penyas de las ermitas de la Trinitat y de Sant Salvador.

Altre dels principals motius de l'excursió, era obtindre la reproducció fotográfica de la venerada imatge de la Patrona de Catalunya, més tant honorífic treball no fou realisable, á causa, com ja havem indicat, de las malas condicions de la claror. L'Ilustre Sr. Abad y lo Rvnt. P. Casanovas, desitjosos d'ajudar la realisació de la tasca dels excursionistas, y no essent possible efectuar

lo primer propòsit qu' era traure l' Imatge en professó á la llum exterior, per causa de las especials condicions de sa colocació en lo camaril, havian disposat una bastida en lo presbiteri, á l' alsada de la tribuna dels *Reys*, pera facilitar així, sa reproducció per medi de grans miralls, lo que ajudant Deu, deurá esser objecte d' altre excursió.

Inútil es dir que la Comissió rebé del Monastir las més senyaladas provas de deferencia y atenció, y per lo tant se creu obligada á fer manifestació de son agrahiment per medi del Bolletí.

Així meteix, deu consignar també son expressiu vot de gracias al entussiasta consoci D. Prósper Utesá, amo de la acreditada fonda de Montserrat, no sols per haver auxiliat als excursionistas en sos treballs, si que també per haverlos dispensat galants obsequis.

VISITA Á SANTA MARIA DEL MAR.

LO DIA 25 DE JANER DE 1880.

Lo diumenge dia 25 del corrent á las tres de la tarde tingué lloch l' anunciada visita á la Parroquial Iglesia de Santa María del Mar, de la present ciutat, á la que assistiren nostres consocis los Srs. Argullol, Auléstia, Abril, Aymat, Balaguer (J.), Casades, (L., C. y P.) Company, Coll, Cristies, Draper, Domenech, Gaudí, García Dalmau, Güell, Masriera, Martí de Cardañas, Massó, Nadal, Llach, Olivó, Pons, Piqué, Ribot, Sunyol, Santamaría, Tarrats, Tamaro, Torres, y Torrents.

Entraren al magnífich temple per la porta del carrer dels Sombrerers, pera veure de passada las lápidas que á abdos costats de la portada recordan en catalá y en llatí la fundació d' aquell, en l' any 1329, en lo mes de Mars, dia de Santa María.

Després d' admirar en l' interior, lo atrevit, senzill y grandió del conjunt; los preciosos vidres pintats de son magnífich rosetó y dels pochos finestrals antichs que avuy ne restan, passaren á ocuparse los visitants de las particularitats de las capellas.

En la de las Animas veren uns reliquiariis dels segles XIII y XIV; en la del Baptisteri, lo sepulcre romá, ahont, segons tradició se trová lo cos de Santa Eulalia y ahont fou bateijada Santa María de Cervelló, lo que serveix encare de pica baptismal; davant de la tercera capella lateral de l' esquerra, se detingueren també recordant

que dessota d'una d'aquelles lloses sepulcral·s reposar deuen les despul·las de Serra y Postius, lo conegut escriptor de l'*Historia de Montserrat y Finezas de los Angeles*; y en la següent contemplaren lo grahó ahont se conta que s'assentava Sant Ignasi, quan anava á missa á n'aquell temple; en la capella que segueix á la porta ja esmentada, pogueren veure lo sepulcre de Bernat Lull, qui posá d'aquell la primera pedra y en lo central dels de sota l'orga las lápidas de Bernat Sabater, Arnau de Castellet y D.ª Bartomeua sa mare, com los sepulcres de la part de fora de la senyora Sibina, muller de Mossen Torroja y de la Sra. Rosa esposa de Mossen Dionís Miquel.

Pujaren despres al presbiteri dolentse de veure alsar encare en aquell lloch lo barroch altar major de marbre que aixecá lo desvariellant gust del darrer segle, y penetrant en lo chor, quedaren meravellats ab l'aspecte en que de sopte se presentá á la vista aquell preciosíssim ábside, formant com un rich dosser de pedra ab sos archs sostinguts per las vuyt esbeltas columnas, y ahont tant sols hi falta, perque mes ho idealise, la poética llum dels enlayrats finestrals de colors, com la filtrada al través de las vidrieras de las capellas que voltan l'altar major, avuy desgraciadament tapiadas.

Visitat l'interior del temple pujaren als campanars, ahont admiraren lo panorama que desde allí 's distingeix; y baixant després á la sagristia se 'ls ensenyaren entre altres joyas, una safata de plata ab primorosas labors época del Renaixement, un bonich cañer del segle XVII (1647) una Vera-creu del XVI y un bonich tern, ab delicats brodats del meteix. En la Sala de l'obra se 'ls mostraren quelcunas altres joyas modernes.

Al eixir del temple per la porta principal se detingueren á contemplar la fatxada del meteix de la que ab ergull se vanagloria Barcelona, y 's dirigiren al Fossar de las Moreras pera veure unas lápidas referents á la primitiva esglesia, existents en una casa particular y que no pogueren visitar per trovarse ausent llavors lo propietari.

A consecuencia d'aquesta visita, la Junta Directiva ha enviat un ofici á l'Il·ltre. Junta d'Obra de la referida esglesia de Santa María del Mar indicantli varias de las milloras que en opinió seva son altament necessarias en lo referit temple, atesa l'importancia de Barcelona y lo bon gust que torna á regnar per fortuna en totas las bellas arts, en nostres dias.

NOVAS.

ERRADA.—En lo núm. 14, plana 174 de l' EXCURSIONISTA; ratlla 18, ahont diu: *Damunt llègescas Davant.*

En lo Bolletí oficial d' aquesta provincia del 14 del corrent Janer, s' ha publicat per la Junta Directiva y Económica de las obras de la nova Universitat lo programa del Concurs pera l' execució dels sis quadros á l' oli pera lo Paraninf ó saló de graus de dit edifici. Llurs assumptos son los següents:

1.er Espanya llatina-visigoda: Concili IV de Toledo celebrat en 633 y presidit per St. Isidoro arquebisbe de Sevilla.

2.ⁿ Espanya árabe: Escola y civilisació de Córdoba en l' época d' Abderraman III lo Gran.

3.er Espanya de la reconquesta en Castella: Lo saber de dit regne en temps d' Alfons XI lo Sabi.

4.^t Espanya de la reconquesta en Aragó: Los Concellers de Barcelona representats per Johan Marimon y Bernat Zapila, se presentan en Torre Octavia en lo regne de Napols al Rey D. Alfons V demanantli Real cédula pera la creació d' uns Estudis generals ó Universitaris en Barcelona.

5.^t Espanya del Renaixement: La traducció de la Biblia Poliglota, feta á Alcalá d' Henares per impuls y sots la protecció del cardenal Ximenez de Cisneros.

6.e Espanya en l' alborada del moviment modern: Representació dels estudis creats per la Junta de Comers en la Casa-Llotja de Barcelona.

Los quadros dels quatre primers números, deuen tenir 6'31 de longitut per 3'44 d' alsaria y los senyalats de núms. 5.^t y 6.^e serán de 8'20 metros de longitut per 3'44 d' alsaria. Los dos últims ocuparán la part del saló destinada al claustre universitari y los demás l' espay destinat al públich.

Se concedeixen dos anys, á contar desde la publicació del programa en la Gaceta de Madrid, pera que los artistas presenten un boceto ó cartró del quadro y además un fragment colorit del meteix que continga una de sas figuras principals de mida natural.

Lo premi consistirá en l' execució del quadro ó quadros premiats, adjudicantse además un accéssit de 1500 pessetas pera cada hú dels assumptos del programa. La retribució de las obras será de 7500 pessetas pera cada hú dels quatre primers quadros y de 12500 pera cada hú dels dos últims.

Plausible es aquesta ocasió pera lo lluiment de distingits artistas y llovable lo zel del Rectorat de l' Universitat encaminat á que fos portada á cap tan important empresa, fentse are ab l' amplitut que sa válua demanava.

Aplaudim de totes veres la reclamació feta per la Real Academia de Bellas Arts de S. Fernando, á proposta de la Comissió de monuments històrics d'aquesta provincia, á fi de que en los plechs de condicions pera la venda dels edificis militars d'aquesta ciutat s'hi pose un article en virtut del qual quedan exceptuats de dita venda los fragments y objectes de valor artístich ó arqueològich existents en los meteixos.

Terminat ja lo basament del Museu Martorell en lo Parch es d'esperar que no 's deixarán de ma las obras á fi de instalharhi lo mes prest possible las coleccions deixadas per aquell ilustre ciudadá.

Han sigut reposats en lo retaule major de la Catedral alguns floronets, arcuacions y columnetas que l'incuria de molts anys havia vist caure ó trencarse sens cuidar de sa recomposició, portada avuy á terme ab molta oportunitat y bon acert.

També en la meteixa Catedral s'estan resseguint totes las bases de l'ábside que necessitavan algunas recòmposicions y que en sa major part son fetas de pedra com així únicament se requereix.

Han sigut cedits á l'Associació los objectes y obras següents:

Per lo Sr. Fiter é Inglés, *D. Joaquim Gatell y Folch (lo Kaid Ismail)*, biografia per lo donador. Per l'Associació artística arqueològica barcelonesa, *Exposicion de grabados de autores españoles: catálogo*. Per D. Joan Sol y Ortega, *Discurso leído en la sesion inaugural del Ateneo Barcelonés*. Per lo Colegi espanyol de dentistas: *Segundo anuncio anual*. Per don Enrich Claudi Girbal, *Apertura de la exposicion artística celebrada en Gerona en 1879*. Per lo Sr. Masriera, *varias escripturas en pergamí del sigle XIV*. Per lo Sr. Pere Santaló, varios exemplars fossils. Per lo senyor Pere Serramitjana, una estàtua d'àngel en pedra que 's creu era la de la porta del mateix nom á Barcelona. Per D. Joseph Morer, *Historia de Camprodon*, del propi donador y de D. J. de A. Galí. Per D. Alvar Verdaguer, *Principios de Geologia y Paleontologia*, por D. José Landerrer. Per D. J. M. de Mas, *Memoria histórica de los hebreos y de los árabes en Manresa*, del donador. Per D. Joseph d'Argullol, *Expropiacion forzosa por utilidad pública*, 2.ª edicion, del donador; *Id. Apéndice 1.º: Reglamento de 13 de junio de 1870*, del meteix. De l'Associació, «Un garischet Karpasen—Vereines», dos volums de Memorias ab una fotografia y un plano y fotografia suelta. Per D. Frederich Bordas, un exemplar de sulfo arsenito de cobalt.

Junt ab aquest número repartim l'*Acta de la sessió inaugural* celebrada per l'Associació lo 4 del corrent, estampada apart, mes á propòsit pera esser encuadernada junt ab lo BOLLETÍ.